

ESTADÍSTICA DE BIBLIOTEQUES ESCOLARS

MANUAL METODOLÒGIC CURS 2010/11

1. OBJECTIUS DE L'ESTADÍSTICA

L'objectiu d'aquesta estadística és conèixer la situació i l'evolució de les biblioteques escolars, i valorar l'impacte de les mesures que s'adoptin en relació a aquest recurs, a nivell nacional i de forma comparable entre comunitats autònomes.

2. DEFINICIONS

Una **biblioteca** és una organització o part d'una organització els principals objectius de la qual són reunir i mantenir una col·lecció, i facilitar-ne l'ús dels recursos informatius i els serveis sempre que es necessitin, per satisfer les necessitats d'informació, d'investigació, educatives, culturals o recreatives dels usuaris.

En concret, una **biblioteca escolar** es defineix com una biblioteca associada a qualsevol tipus de centre o escola que imparteix ensenyaments per sota de l'ensenyament superior, i la funció principal de la qual és atendre l'alumnat i el professorat, com també el públic en general. No obstant això, a efectes d'aquesta estadística tendran també la consideració de biblioteques escolars les associades a centres que imparteixin cicles formatius de grau superior de FP.

Les biblioteques escolars poden ser de diversos tipus: biblioteques d'aula, biblioteques de cicle o departament, i biblioteques de centre. Aquestes últimes són l'objecte d'estudi d'aquesta estadística.

La **biblioteca de centre** és aquella biblioteca on es localitzen les principals funcions de gestió i les seccions importants de la col·lecció i dels serveis bibliotecaris. Una biblioteca de centre també pot atendre el públic en general. En alguns centres, la sala on se situa pot ser d'ús compartit (un mateix recinte pot albergar la biblioteca i la sala d'informàtica). Hi pot haver centres que no tinguin biblioteca de centre i altres que en disposin de més d'una.

Tant en aquest manual com en el qüestionari, cada vegada que figuri el terme "biblioteca" s'ha d'entendre que la referència és a la biblioteca de centre de forma simplificada.

3. ÀMBIT

S'hi inclouen en l'àmbit d'aquesta estadística tots els centres docents de **titularitat** pública o privada (concertats o no), inclosos els centres estrangers ubicats a Espanya, i que imparteixin durant el curs actual (2010/11) algun dels ensenyaments següents:

Ensenyaments de règim general:

- a) Educació primària
- b) Educació especial (específica)
- c) Educació secundària obligatòria
- d) Batxillerat (règims ordinari, adults presencial i a distància)
- e) Cicles Formatius de FP de grau mitjà o grau superior (règims ordinari, adults presencial i a distància)

f) Programes de qualificació professional inicial, excloses les actuacions educatives que no suposen la creació ni l'autorització d'un centre educatiu.

Ensenyaments de sistemes educatius estrangers:

g) Ensenyaments impartits en centres autoritzats per les administracions educatives.

4. REFERÈNCIA TEMPORAL

La recollida de les dades es realitzarà amb periodicitat superior a l'annual.

En general i sempre que no s'especifiqui d'una altra manera, la informació sol·licitada fa referència al curs actual (2010/11).

Com a excepció, es refereixen al curs anterior (2009/10) les preguntes sobre despeses, préstecs domiciliaris i relació amb altres biblioteques, i es refereix al "darrer any" la pregunta sobre formació específica rebuda pel responsable / coordinador de la biblioteca.

5. VARIABLES I CARACTERÍSTIQUES D'ESTUDI

Tota la informació sol·licitada en aquesta estadística es referirà exclusivament a la biblioteca de centre, de manera que no es tendran en compte les biblioteques d'aula ni de centre / departament amb les quals pugui comptar el centre o escola.

Els centres que disposen de més d'una biblioteca hauran d'aportar tota la informació demanada de forma agregada, tenint en compte totes les biblioteques de centre que hi pugui haver.

5.1. Instal·lacions i equipament

La informació demanada al llarg d'aquest apartat es refereix al curs actual (2010-11).

5.1.1. Zones diferenciades a la biblioteca

S'investiga l'existència, o no, de zones diferenciades a la biblioteca per a les següents activitats:

- Lectura: zona per a la lectura o l'estudi, amb equipament informàtic o sense.
- Treball en grup: zona amb taules disposades per al treball en grup.
- Accés a Internet: zona amb ordinadors per a l'accés a Internet dels usuaris.
- Altres activitats: seccions de material audiovisual i infantil, sales per a seminaris i conferències, representacions artístiques, etc.

5.1.2. Nombre de llocs possibles de lectura / consulta a la biblioteca

Es comptabilitzaran tots els llocs oferts als usuaris de la biblioteca per llegir o estudiar, amb equipament informàtic o sense. Això inclou els llocs en les taules d'estudi, en seminaris i sales d'estudi, en les seccions de material audiovisual i infantil de la biblioteca, en les taules per a treballs en grup i els llocs per a l'accés a Internet dels usuaris.

5.1.3. Nombre d'ordinadors operatius i terminals informàtics per a ús de la biblioteca.

Tendran la consideració d'ordinadors operatius tots aquells que durant el curs actual estiguin en funcionament a la biblioteca, encara que circumstancialment puguin estar en procés de reparació.

S'entendran per terminals informàtics els dispositius que tinguin per finalitat la de realitzar consultes de qualsevol tipus (catàlegs, bases de dades, Internet, etc.).

S'hi ha de consignar la suma del total d'ordinadors operatius i terminals informàtics, i distingir-ne segons l'ús:

- Per als usuaris exclusivament
- Per a la gestió interna
- Ús mixt

A més, s'hi ha d'indicar des de quants d'aquests dispositius poden accedir a Internet els usuaris.

5.1.4. Equipament disponible per a activitats i usuaris de la biblioteca

S'hi demana si es disposa o no del següent equipament, tant per als usuaris com per a altres activitats de la biblioteca:

- Impressores
- Lectors / reproductors de so
- Lectors / reproductors d'imatge
- Lectors de llibres electrònics
- Lectors de codis de barres

5.1.5. Equipament i recursos adaptats a alumnat amb necessitats educatives especials

S'hi demana si la biblioteca disposa o no dels següents equipaments o recursos:

- Llocs de lectura adaptats
- Programari específic
- Maquinari (monitors, ratolins, polsadors, palanques de control, teclats, etc)

5.2. Col·lecció

Tota la informació sol·licitada en aquest apartat fa referència al curs actual (2010-11).

5.2.1. Col·leccions de fons

Formaran part de la col·lecció tots els documents oferts per les biblioteques als usuaris, amb les següents precisions:

- S'hi inclouen els documents que tenen a nivell local, i els recursos remots dels quals s'han adquirit drets d'accés permanent o temporal.
- Se n'exclouen els préstecs interbibliotecaris, el subministrament de documents i els enllaços a recursos d'Internet dels quals la biblioteca no té

drets d'accés mitjançant acords legals (per exemple, drets de dipòsit legal), llicència o altres acords contractuals i / o cooperatius .

S'hi demana informació sobre el nombre total de fons de cada un dels tipus indicats. A més, per a alguns d'aquests (llibres, documents audiovisuals i electrònics, i documents específics per a alumnat amb necessitats educatives especials) se'n demana també el desglossament en dues categories: fons de ficció i fons de coneixement i informació.

En els casos en què es demana el desglossament, la suma dels fons de ficció i els de coneixement i informació ha de coincidir amb el total de fons de cada tipus.

Per evitar la doble comptabilització, s'han de recollir en la categoria documents específics per a alumnat amb necessitats educatives especials tots els documents destinats a aquest alumnat, amb independència del tipus (llibres, documents audiovisuals, jocs, etc.).

Els tipus de fons sobre els quals es demana informació són els següents:

- Llibres: document imprès no seriat, constituït per fulls superposats. Se n'exclouen els llibres electrònics, que es comptabilitzen com a documents electrònics.

- Documents audiovisuals i electrònics: s'hi ha de consignar el nombre total de documents audiovisuals i electrònics a excepció de les microformes, que es comptabilitzen en "altre tipus de documents".

Els documents audiovisuals són aquells en els quals destaquen el so i / o les imatges i que necessiten l'ús d'un equip especial per veure i / o escoltar-se. Poden estar en suports físics analògics (disc de vinil, casset, cinta de vídeo ...) o digitals (CD, DVD, llapis de memòria, disc dur portàtil, lector de llibres electrònics ...) o bé estar accessibles en xarxa o instal·lats a estacions de treball independents. Excepte els que s'emmagatzemen en suport físic analògic, la resta són documents audiovisuals en format electrònic. S'hi inclouen documents sonors (musicals, enregistraments de so, audiollibres...), documents visuals (diapositives, transparències, fotografies...) i documents audiovisuals combinats (pel·lícules cinematogràfiques, enregistraments en vídeo...).

Els documents electrònics són aquells que s'emmagatzemen en suports físics digitals (CD, DVD, llapis de memòria, disc dur portàtil, lector de llibres electrònics, etc.), o bé els que estan accessibles en xarxa o instal·lats a estacions de treball independents. S'hi inclouen els llibres electrònics *, les publicacions periòdiques en suport electrònic, les bases de dades, els jocs en suport electrònic i els documents audiovisuals, cartogràfics, gràfics o d'un altre tipus en suport electrònic.

* Llibre electrònic: document digital, amb llicència o no, que es pot considerar anàleg a un llibre imprès. Es poden prestar als usuaris en lectors de llibres electrònics o transmetent-ne els continguts a un ordinador per un temps limitat.

- Documents específics per a alumnat amb necessitats educatives especials: documents de qualsevol dels tipus anteriors, amb la particularitat de ser específics per a aquest tipus d'alumnat. Per evitar-ne la doble comptabilització es recolliran només en aquesta categoria, amb independència del tipus de document de què es tracti.
- Publicacions periòdiques impreses: publicacions seriades sota el mateix títol i publicades a intervals regulars o irregulars, en suport imprès, durant un període indefinit en les quals els números individuals de les sèries es numeren consecutivament o cada número apareix amb la data corresponent. S'hi inclouen també les sèries d'informes, les memòries de les operacions realitzades per institucions, les sèries d'anuaris i les actes de congressos regulars. S'hi han de comptabilitzar exclusivament les capçaleres o els títols de publicacions periòdiques diferents, independentment de la quantitat de números individuals o fascicles que constin en la col·lecció de la biblioteca així com de la quantitat d'exemplars. Les publicacions periòdiques en suport no imprès (electrònic) es comptabilitzaran com a documents electrònics.
- Música impresa: document el contingut essencial del qual és una representació de música, normalment per mitjà de notes, en format de full o llibre.
- Altres tipus de documents: documents que no corresponguin a cap dels tipus anteriors. S'hi inclouen microformes *, manuscrits **, maquetes i altres documents tridimensionals, jocs (en suport no electrònic) i joguines, documents cartogràfics, gràfics, oficials, etc.

* Microforma: document fotogràfic que necessita l'ampliació quan s'usa.

** Manuscrit: document original que està escrit a mà.

5.2.2. Classificació de les col·leccions:

S'ha d'indicar si s'utilitza o no cada un dels següents mètodes de classificació:

- Per edat / nivell: mètode de classificació basat en l'edat de l'alumnat o el nivell educatiu.
- Per classificació decimal universal (CDU): mètode universal de classificació del coneixement, independent de l'idioma o alfabet, basat en l'ordenació en deu grans àrees que al seu torn es subdivideixen en altres de forma jeràrquica, sintètica i multidimensional.
- Altres: qualsevol altre mètode diferent dels dos anteriors.

5.3. Automatització

La informació demanada en aquest apartat fa referència al curs actual (2010/11).

5.3.1 Principal programa de gestió bibliotecària utilitzat:

S'hi demana informació sobre la utilització de programes de gestió bibliotecària. Es marcarà només una de les següents opcions de resposta

(que coincidirà amb el programa més utilitzat en el cas que se'n facin servir diversos):

- ABIES
- ePèrgam
- Biblio 3000
- Meiga
- Gescen
- Absysnet
- Altres programes
- Cap programa

5.4. Ús i usuaris. Activitat

La referència temporal en aquest apartat serà el curs actual (2010-11) excepte per a les dades sobre el nombre de préstecs i la relació amb altres biblioteques, que aniran referits al curs anterior (2009/10).

5.4.1. Existència de pla o projecte de biblioteca integrat en el projecte educatiu

El pla o projecte de biblioteca és un document escrit on figuren els objectius i les funcions de la biblioteca, se'n regula l'ús i s'hi recullen els instruments i procediments d'avaluació.

S'hi demana si al centre hi ha o no un pla o projecte de biblioteca integrat en el projecte educatiu.

5.4.2. Nombre d'hores setmanals d'obertura de la biblioteca:

S'hi demana la informació següent:

- Nombre total d'hores setmanals d'obertura: nombre d'hores durant una setmana normal en què els principals serveis de la biblioteca estan disponibles per als usuaris (per exemple, serveis de referència i préstec, sales de lectura...). Hi han d'incloure les hores en horari escolar * i fora d'aquest.
- Nombre d'hores setmanals d'obertura fora de l'horari escolar *: nombre d'hores d'obertura en horari no escolar durant una setmana normal. Aquesta quantitat ha de ser inferior al nombre total d'hores d'obertura, i pot ser igual a zero.

* Horari escolar: a efectes d'aquesta estadística es considera com l'horari que el centre dedica a totes les activitats formatives a excepció de les activitats complementàries extracurriculars, que s'entendran fora de l'horari escolar.

5.4.3. Persones que tenen accés a la biblioteca, a més de l'alumnat i del personal:

S'hi demana si poden accedir a la biblioteca:

- Famílies
- Usuaris aliens a la comunitat educativa

S'entendrà que tenen accés a la biblioteca aquelles persones que puguin utilitzar-ne els serveis o els recursos.

5.4.4. Utilització de la biblioteca per realitzar activitats:

S'hi demana informació sobre la utilització o no de la biblioteca per als següents tipus d'activitats, i s'ha de marcar "Sí" o "No" per a cadascuna:

- Activitats d'ensenyament i aprenentatge per donar suport al desenvolupament del currículum
- Foment de la lectura
- Activitats relacionades amb el tractament de la informació i la competència digital: activitats encaminades al desenvolupament de la competència bàsica "tractament de la informació i competència digital" * per part de l'alumnat.
 - * Tractament de la informació i competència digital: competència bàsica formulada en els decrets d'ensenyaments mínims d'educació primària i ESO com "l'adquisició de les habilitats per cercar, obtenir, processar i comunicar informació, i transformar-la en coneixement". Inclou les destreses necessàries per accedir, tractar i seleccionar la informació per a usar-la i transmetre-la en diferents suports, incloent la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com a element essencial per informar-se, aprendre i comunicar-se. Requereix també desenvolupar una actitud crítica i reflexiva en l'ús d'aquestes tecnologies, així com una valoració de la informació disponible i un ús responsable d'aquesta.
- Formació d'usuaris: programes de formació creats amb un temari específic, que persegueixen uns resultats concrets en l'aprenentatge de l'ús dels serveis de la biblioteca. Poden consistir en una visita guiada a la biblioteca, ensenyament relacionat amb l'ús de la biblioteca, o un servei a través d'Internet adreçat als usuaris. La durada de les lliçons és irrellevant.
- Altres activitats: conferències, seminaris, representacions artístiques i culturals, exposicions, etc.

5.4.5. Nombre de préstecs domiciliaris durant el curs 2009-10

S'hi recollirà el nombre total de préstecs domiciliaris efectuats per la biblioteca durant el curs anterior (2009-10) incloent-hi tots els tipus de fons de la col·lecció (llibres, publicacions periòdiques, documents audiovisuals i electrònics, etc.).

Per als documents en format no electrònic, han de comptabilitzar-ne els préstecs directes i els enviaments. Per als documents en format electrònic se'n comptabilitzaran els préstecs directes i cap article en suports físics (com CD, DVD, lector de llibres electrònics, etc.), així com la transmissió als usuaris durant un període de temps limitat (transmissió d'un llibre electrònic, d'una base de dades, etc.).

5.4.6. Relació amb altres biblioteques durant el curs 2009/10

S'estudia si va existir o no durant el curs anterior (2009-10) alguna relació amb altres biblioteques que no pertanyin al centre, ja siguin biblioteques escolars o d'un altre tipus (incloent-hi els bibliobusos).

Aquesta relació pot traduir-se en préstecs interbibliotecaris (peticions de préstec rebudes o efectuades), col·laboració conjunta en la programació i / o la realització d'activitats de tipus diversos, etc.

5.5. Despeses i pressupost

La informació sol·licitada sobre el pressupost es refereix al curs actual (2010-11) mentre que la relativa a despeses en adquisició de fons fa referència al curs anterior (2009-10).

5.5.1. Assignació específica del pressupost del centre

S'estudia si en el curs actual (2010-11) el centre ha assignat o no un pressupost específic a la biblioteca, diferenciat dins del pressupost global del centre.

5.5.2. Despeses en adquisició de fons durant el curs 2009-10

S'hi consignarà l'import en euros del total de costos dels documents de tot tipus afegits a la col·lecció de la biblioteca durant el curs anterior (2009-10). Aquesta quantitat s'ha d'expressar sense decimals, arrodonint si cal.

En el cas que l'anterior import sigui positiu, s'ha d'indicar també si durant el curs anterior (2009-10) se'n va destinar, o no, una part a l'adquisició de fons en suport electrònic.

* Fons en suport electrònic: conjunt de documents que s'emmagatzemen en suports físics digitals (CD, DVD, llapis de memòria, disc dur portàtil, lector de llibres electrònics, etc.), o bé estan accessibles en xarxa o instal·lats a estacions de treball independents. S'hi inclouen els llibres electrònics, les publicacions periòdiques en suport electrònic, les bases de dades, els jocs en suport electrònic i els documents audiovisuals, cartogràfics, gràfics o d'un altre tipus en suport electrònic.

5.6. Personal

La referència temporal de les dades serà el curs actual (2010-11) excepte per a la formació específica del responsable / coordinador de la biblioteca, la referència temporal serà "l'últim any".

5.6.1. Nombre de persones que formen l'equip de la biblioteca

L'equip de la biblioteca és el grup de persones que contribueixen al funcionament, la gestió i els serveis als usuaris de la biblioteca. Pot estar compost per professors del centre, personal especialitzat en tasques de biblioteca, becaris, voluntaris, etc.

Es demana el desglossament del nombre d'homes i de dones que formen l'equip de la biblioteca.

5.6.2. Nombre d'hores setmanals de dedicació

Es demana el nombre d'hores setmanals que normalment dedica l'equip de la biblioteca a les tasques de la biblioteca, de forma separada per al responsable / coordinador* i per a la resta de l'equip. Les de la resta de l'equip han de ser la suma de les hores corresponents a cada persona de l'equip, sense comptar el responsable / coordinador.

El responsable / coordinador de la biblioteca és la persona encarregada de dirigir i coordinar l'equip de la biblioteca i el responsable de la planificació,

l'organització, el funcionament, la gestió i els serveis als usuaris que ofereixi la biblioteca.

5.6.3. Persones que atenen la biblioteca

Es demana el perfil de les persones que habitualment atenen la biblioteca. S'ha de marcar 'Sí' o 'No' a totes les opcions de resposta que es mostren a continuació, i es podrà respondre afirmativament a més d'una:

- Professorat
- Personal especialitzat en tasques de biblioteca
- Alumnat
- Famílies
- Altres (becaris, voluntaris...)

5.6.4. Formació específica del responsable / coordinador de la biblioteca

S'hi demana si el responsable / coordinador de la biblioteca posseeix o no formació específica en tasques de biblioteca, entenent com a tal la formació acadèmica, l'assistència a cursos, seminaris, tallers, etc.

En cas que tenguí aquesta formació, es demana també si s'ha rebut durant el darrer any.